

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3147/2015. (VII. 24.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panaszok elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény 2. § (1) bekezdés *f*) pontja és 10. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény 2. § (1) bekezdés *f*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *a*) pontjára alapított – alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás**I.**

[1] Az indítványozók – mint deviza alapú kölcsönszerződés alanyai – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszukban az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 2. § (1) bekezdés *f*) pontja és 10. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.

[2] A támadott jogszabály a lakossági devizaalapú és deviza hitelállomány forintra történő átváltásának (ún. forintosítás) szabályait tartalmazza. A Tv. 2. § (1) bekezdés *f*) pontja értelmező rendelkezésként az ún. „eredeti induló kamat” fogalmát határozza meg, amely a panaszosok szerint utólagos jogalkotói szerződésmódosításnak minősül. Számos érvénytelenségi per indult

arra hivatkozással, hogy a kölcsönszerződés nem vagy nem megfelelően tartalmazta a kamat mértékét – érvelnek –, s azzal, hogy a jogalkotó Tv.-vel „a kölcsönszerződés semmisségét okozó kamatkikötés hiányát törvényi úton pótolja”, beavatkozik a magánjogi jogvitáknak a bíróságok hatáskörébe tartozó eldöntésébe. Mindez pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének (bírósághoz fordulás joga) és a 25. cikk (2) bekezdés a) pontjának (mely szerint magánjogi jogvitában a bíróság dönt) a sérelmét okozza. A panaszosok sérelmezik továbbá, hogy a Tv. 10. §-a alapján a deviza, illetve deviza alapú kölcsönszerződések forintosítására piaci árfolyamon kerül sor, míg 2011-ben a végtörlesztésre a jogalkotó a piacinál jóval kedvezőbb árfolyamon adott lehetőséget. Úgy vélik, nincs olyan ésszerű ok, mely indokolná az devizaadó-sok közötti különbségtételt, ezért a szabályozás diszkriminatív, sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését.

- [3] Az Alkotmánybírósághoz még számos alkotmányjogi panaszt nyújtottak be a Tv. 10. §-ával összefüggésben a kifejtettekkel megegyező indokok alapján. Az ügyeket – tartalmuk azonosságára tekintettel – az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

II.

- [4] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„25. cikk (2) A bíróság dönt

a) büntetőügyben, magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben;

[...]”

[5] 2. A Tv. támadott rendelkezései:

„2. § (1) E törvény alkalmazásában:

[...]

f) eredeti induló kamat:

fa) az *fb)* pont kivételével a szerződés első törlesztőrészletének esedékességekor érvényes kamat,

fb) ha a pénzügyi intézmény a szerződés előre meghatározott időszakára kamatkedvezményt adott, akkor a kedvezményes időszak lejártát követően elsőként a szerződés részévé vált kamat;”

„10. § A deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcson-szerződés tekintetében jogosult pénzügyi intézmény az elszámolási törvény szerinti elszámolási kötelezettsége teljesítésének határidejéig köteles a deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcson-szerződés alapján fennálló vagy az abból eredő teljes, az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás alapján megállapított tartozást – ideértve a devizában felszámított kamatot, díjat, jutalékot és költséget is – a fordulónappal az adott devizanem

a) 2014. június 16. napja és 2014. november 7. napja közötti időszakban az MNB által hivatalosan jegyzett devizaárfolyamainak átlaga vagy

b) 2014. november 7. napján az MNB által hivatalosan jegyzett devizaárfolyama

közül a fogyasztó számára kedvezőbb devizaárfolyamon forintkövetelésre átváltani (a továbbiakban: forintra átváltás).”

III.

[6] Az alkotmányjogi panaszok nem megalapozottak.

[7] 1. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben az eljárást az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadási eljárás mellőzésével – folytatta le. Mindenekelőtt annak a vizsgálatára került sor, hogy az indítványok megfelelnek-e az Abtv.-ben írt formai és tartalmi feltételeknek.

[8] 1.1. A Tv. 20. § (1) bekezdése alapján a 2. § a kihirdetést követő napon – tehát 2014. december 6-án –, míg a 20. § (2) bekezdése értelmében a 10. § 2015. február 1-jén lépett hatályba. Az Abtv. 30. §-a szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a jogszabály hatálybalépésétől

számított 180 napon belül kell benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszokat határidőben terjesztették elő.

- [9] 1.2. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg továbbá, hogy a kérelmek a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeinek is eleget tesznek.
- [10] 1.3. Az alkotmányjogi panaszt benyújtók az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti hatáskörben kérték az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen kezdeményezhető, mégpedig abban az esetben, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. Ez azt jelenti, hogy „[a]z Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az absztrakt utólagos normakontrollt felváltó speciális eljárás-fajta, mely személyes érintettséget feltételez. A panaszra tehát a jogszabály alkalmazása vagy hatályosulása ad okot, azonban úgy, hogy konkrét (bírói) eljárás nem folyt/folyik az ügyben.” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]} Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz feltétele tehát az, hogy a jogsérelem hatósági vagy bírói jogalkalmazás nélkül közvetlenül következzen be.
- [11] A Tv. elsődleges tartalma az, hogy a fogyasztókat terhelő árfolyamkockázat megszüntetése érdekében elrendeli a hatálya (I. Tv. 1. §) alá tartozó deviza és deviza alapú fogyasztói jelzálogkölcsön-szerződések alapján fennálló tartozások (illetve a már felmondott szerződésből eredő, késedelmes követelésként nyilvántartott tartozások) összegének forintra történő átváltását (I. Tv. 10. §, 15. §). A szerződés-módosítás végrehajtása mint kötelezettség a pénzügyi intézményeket terheli, ez azonban közvetlenül érinti szerződő partnereiket, a fogyasztókat is. A rendelkezések tehát minden más állami aktus közbejövete nélkül érvényesülnek, és arra, hogy a tartozást mely devizaárfolyamon kell forintkövetelésre átváltani – a jelen ügyben előterjesztett panaszoknak éppen ez a tárgya –, az érintetteknek semmilyen ráhatása nincsen, a jogszabály ezt a kérdést maga rendezi. A forintosítás mellőzése kérhető ugyan, de kizárólag utólag és fennálló szerződések esetében csak bizonyos, a Tv.-ben meghatározott feltételek esetében (I. Tv. 12. §). Az indítványozók – mint fogyasztók – által állított jogsérelmet tehát maga a támadott jogszabály okozza, s a kifogásolt törvényi előírások vonatkozásában nincs a jogsérelmet elhárítani képes jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapíthatónak tartja,

hogy a panaszok a támadott előírások vonatkozásában a közvetlen alkalmazás Abtv. 26. § (2) bekezdésében írt feltételének eleget tesznek.

- [12] 1.4. Deviza alapú szerződés alanyaiként a panaszosok az ügyben érintettek tekinthetők.
- [13] 1.5. A panaszosok a Tv. 2. § (1) bekezdés *f*) pontjával összefüggésben több alaptörvényi rendelkezés – közöttük az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *a*) pontja – sérelmét állították.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. kifejezett megfogalmazása szerint (Abtv. 26–27. §) az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze. „Az Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdései értelmében a bíróság igazságszolgáltatási tevékenységet lát el, amelynek során a bírói hatalom a vitássá tett, avagy megsértett jogokról kötelező erővel, vagyis a véglegesség igényével hoz döntést” {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *b*) pontjával összefüggésben (miszerint a bíróság dönt a közigazgatási határozatok törvényességéről) az Alkotmánybíróság már kifejezetten kimondta, hogy az „nem alapvető jog, hanem a bíróságok feladat- és hatáskörét megállapító szabály, melyre alkotmányjogi panasz esetében alappal hivatkozni nem lehet” {3184/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [16], hasonlóképpen döntött az Alkotmánybíróság később a 3007/2014. (I. 31.) AB végzésben is, Indokolás [7]}
- [15] Mindezek alapján megállapítható, hogy az Alaptörvénynek a panaszosok által megjelölt 25. cikk (2) bekezdés *a*) pontja nem minősül olyan, Alaptörvényben biztosított jognak, melynek sérelmére alkotmányjogi panasz alapítható lenne (lényegében ez volt az alapja a 3316/2012. (XI. 12.) AB végzésnek is, Indokolás [9]).
- [16] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panasznak a Tv. 2. § (1) bekezdés *f*) pontját az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *a*) pontjára hivatkozással támadó részét az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.
- [17] 2. Az alkotmányjogi panaszok érdemi vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [18] A panaszosok szerint a Tv. 2. § (1) bekezdés *f*) pontja beavatkozást jelent a deviza és deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekbe, az eredeti induló kamat fogalmának törvénybe foglalásával a jogalkotó lényegében e szerződéseket módosítja utólag.

- [19] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy gyakorlata szerint a szerződésekbe való állami beavatkozás alkotmányosan nem kizárt, „jogszabály a hatálybalépése előtt megkötött szerződések tartalmát kivételesen – a *clausula rebus sic stantibus* elve alapján – megváltoztathatja. Az állam jogszabállyal a szerződések tartalmát általában csak ugyanolyan feltételek fennállása esetén változtathatja meg alkotmányosan, mint amilyen feltételek fennállását a bírósági úton való szerződésmódosítás is megköveteli” [8/2014. (III. 20.) AB határozat, rendelkező rész II. pont].
- [20] A Tv. 2. § (1) bekezdés *f*) pontja értelmező rendelkezésként határozza meg – kizárólag „e törvény alkalmazásában” – az eredeti induló kamat fogalmát. Amint azt a 41/2008. (IV. 17.) AB határozat is megfogalmazta: „Az értelmező rendelkezés [...] az adott jogi szabályozásban használt fogalom értelmezési tartományát jelöli ki, vagyis az adott jogi szabályozási keretek között az adott kifejezéshez sajátos jogi jelentést tartalmat kapcsol” (ABH 2008, 405, 411.). Áttekintve a Tv. egyes rendelkezéseit, megállapítható, hogy az „eredeti induló kamat” fogalmának értelmezésére a Tv.-ben használt egyéb fogalmak és rendelkezések értelmezése és alkalmazása érdekében volt szükség [vö. pl. 2. § (1) bekezdés *h*) pont összefüggésben a 11. § (4) bekezdéssel]. Pusztán e definícióból nem következik bármely fennálló, a Tv. hatálya alá tartozó szerződés által korábban megállapított induló kamat konkrét mértékének az utólagos meghatározása vagy módosítása. A Tv. támadott rendelkezésének tehát nem tulajdonítható az indítványozók által hivatkozott jogszabályi tartalom.
- [21] Szükségesnek tartja az Alkotmánybíróság, hogy rámutasson emellett arra is, hogy a jogalkotói aktussal történő szerződésmódosítást mint normát az Alkotmánybíróság nem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított bírósághoz fordulás mint alapjog összefüggésében vizsgálja. Az egyes szerződések tartalmának módosítására irányuló jogszabályok alkotmányossága elsősorban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a II. cikkének történő megfelelés szempontjából vizsgálható [vö. 8/2014. (III. 20.) AB határozat]. Ennek megfelelően tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában alkotmányossági összefüggés akkor sem lenne megállapítható, ha a Tv. 2. § (1) bekezdés *f*) pontja magánjogi szerződésekbe történő beavatkozást valósítana meg.
- [22] Mindezek alapján a Tv. 2. § (1) bekezdés *f*) pontja és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése között az indítványban hivatkozott érvek alapján az Alkotmánybíróság nem talált vizsgálható alkotmányjogi összefüggést, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben a vonatkozásban elutasította.

- [23] 3. A panaszosok a Tv. 10. §-ával összefüggésben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének a sérelmét állították, szerintük a tartozások forintra történő átváltása során – figyelembe véve a végtörlesztés 2011-ben bevezetett szabályait – az átváltási árfolyamot diszkriminatív módon határozta meg a jogalkotó.
- [24] 3.1. Az ún. kedvezményes végtörlesztés lehetőségét – a devizahitelesekét segítő, számos jogalkotói intézkedés egyikeként {ezek összefoglaló felsorolását lásd 8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [47]} – a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 2011. szeptember 29. napjától 2012. március 30. napjáig hatályos – többször módosított – 200/B. §-a tartalmazta (bevezette: az otthonvédelemmel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXI. törvény 4. §-a). A végtörlesztés lényege a deviza és a deviza alapú fogyasztói kölcsön-szerződés alapján fennálló teljes tartozás kifizetése volt (lényegében: előtörlesztés), melyet a jogalkotó az akkori piaci árfolyamhoz képest kedvezőbb árfolyamon tett lehetővé. Azonban erre csak a törvény által meghatározott esetekben és feltételekkel volt mód (pl. csak bizonyos kölcsön/lízingszerződések voltak érintettek, a teljes tartozást ki kellett fizetni az igénybejelentést követő rövid határidőn belül, stb.). A tartozás kifizetése történhetett saját forrásból vagy újabb kölcsön felvétele útján (ez utóbbi esetben ugyanakkor a kölcsön kizárólag forinthitel lehetett).
- [25] Jelen ügy alkotmányossági megítélésekor abból kell kiindulni, hogy alapvetően és elsődlegesen „[a] jogalkotó hatáskörébe tartozó kérdés [...] dönteni arról, hogy a devizahitelek megsegítésére beavatkozik-e a magánjogi viszonyokba és az is, hogy ezt milyen feltételekkel teszi” {3048/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [50]}. Sem a gazdasági válság, sem egyéb körülmény nem teremtett tehát a végtörlesztés, illetve a forintosítás bevezetésére vonatkozó állami kötelezettséget, ilyen kötelezettség az Alkotmány, illetve az Alaptörvény egyetlen rendelkezéséből sem következett közvetlenül. Nem alapjogokról vagy alapjogokon kívüli más jogokról volt tehát szó, amikor a jogalkotó a végtörlesztés lehetőségét bevezette: a végtörlesztés jogintézményének a régi Hpt. 200/B. §-a szerinti szabályaival a jogalkotó – a kivételes jogalkotói intervenció alkotmányossági feltételeinek eleget téve {lásd 3048/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [31]–[37]} – a *clausula rebus sic stantibus* elvét alkalmazva alakította át a pénzügyi intézmények és a fogyasztók között fennálló tartós jogviszonyokat.
- [26] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy a „kedvezményes végtörlesztés lehetőségének biztosítása a jogalkotó részéről egy *ex gratia* juttatás. Noha az állam nem közvetlenül juttat anyagi javakat, hanem csak jogosultságot teremt

a kedvezményezett személyi kör részére a polgári jogi viszonyokba történő beavatkozással – miközben saját anyagi hozzájárulása a pénzügyintézetekre kivetett különadóból adó-visszatérítés címén leírható összeggel, valamint a végtörlesztési törvénnyel megállapított különböző adó- és illetékkezdményekkel közvetett és részleges – az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ilyen jellegű juttatások meghatározó jogalapja a méltányosság [11/2003. (IV. 9.) AB határozat, ABH 2003, 153, 165.]. A kedvezményes végtörlesztés lehetőségére pedig senkinek sincs alanyi joga, azt a jogalkotó saját hatáskörében döntve biztosította, így az egy *ex gratia* jellegű juttatásnak tekinthető.” {3048/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [49]}

[27] Összefoglalva: A kedvezményes végtörlesztés jogintézménye nem jogalkotási kötelezettségen, hanem jogalkotói mérlegelésen alapuló beavatkozást jelentett egyes magánjogi szerződésekbe, egyúttal pedig – figyelemmel a forintra történő átváltás jogszabályban meghatározott, a piacinál kedvezőbb árfolyamára – egy *ex gratia* juttatásról volt szó.

[28] 3.2. A forintosítás esetében szintén magánjogi szerződések jogszabállyal történő átalakításáról van szó. Az Alkotmánybíróság kiemeli azonban: jelen ügynek – erre vonatkozó indítvány hiányában – nem tárgya a jogalkotói beavatkozás alkotmányosságának a megítélése, pusztán annak a vizsgálata, hogy a forintosítás árfolyamának a meghatározása a végtörlesztésről szóló jogszabályban foglaltakhoz képest diszkriminatív-e.

[29] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, az indítványozók által hivatkozott (2) bekezdés szerint pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alaptörvény XV. cikke tehát „egyaránt tartalmazza az általános egyenlőségi szabályt [(1) bekezdés], és az alapjogok egyenlőségét, illetve a diszkrimináció tilalmát [(2) bekezdés]” {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [22]}.

[30] A panaszosok alapvetően az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapították a kérelmüket, amely a rendelkezésben említett tulajdonságok alapján történő különbségtételt tiltja (a felsorolás nem *taxatív*, hanem nyílt végű, hiszen az ún. „egyéb helyzet” szerinti különbségtétel is tiltott). E tulajdonságok első sorban „az egyén megváltoztathatatlan – saját elhatározásától nem függő, többnyire eleve adott – tulajdonságai” {42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]}. A vizsgált Tv. nem részesíti a végtörlesztés körében szabályozott

kedvezményben a fogyasztókat, ez a jogalkotói döntés azonban nem köthető egyetlen, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti tulajdonsághoz sem. Ebből következően a támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányossága nem az Alaptörvény XV. cikk (2), hanem az (1) bekezdése alapján ítélandó meg, amely az általános jogegyenlőségi szabály alapján „a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlő kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság” {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [41]}.

- [31] A megkülönböztetés alkotmányosságának a vizsgálatokor alapvetően abból kell kiindulni, hogy „a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden különbségtétel tilos, hanem azt az elvárás fogalmazza meg, hogy a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként szükséges kezelnie” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, s a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes [l. különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41], 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [32] Jelen ügy vizsgálata során tekintetbe kell venni továbbá azt is, hogy – amint arra a fentiekben utalt az Alkotmánybíróság – az árfolyam meghatározása a végtörlesztés esetében, s ehhez hasonlóan a forintosítás során is alapvetően a jogalkotó mérlegelési körébe tartozik. A végtörlesztés szabályozásakor a jogalkotó a piacnál kedvezőbb árfolyam mellett döntött – *ex gratia* juttatásként. Az *ex gratia* jellegű juttatások jellemzője pedig, hogy ilyenkor „a jogalkotó nem jogi igényeket elégít ki, tehát nem eleve jogosultakat különböztet meg, hanem méltányosságból juttat javakat” (775/B/2009. AB határozat, ABH 2010, 2125, 2128.). Mivel „nincs senkinek joga arra, hogy egy *ex gratia* juttatás meghatározott formájában részesüljön” [16/1991. (IV. 20.) AB határozat, ABH 1991, 58, 62.], következőképpen a jogalkotót „széles körű mérlegelési jog illeti meg mind a jogosulti körnek, mind a juttatás mértékének és egyéb feltételeinek a meghatározása tekintetében. A megkülönböztetés korláta a pozitív diszkrimináció elvi határa: az egyenlő méltóságú személyként való kezelés feltétlen betartása, illetve az Alkotmányban megfogalmazott alapjogok meg nem sértése. [...] Ezen belül csak az követelhető meg, hogy a nem egyenlő kezelésnek ésszerű oka legyen, azaz ne minősüljön önkényesnek. [16/1991. (IV. 20.) AB határozat, ABH 1991, 58, 62.; 922/B/2000. AB határozat, ABH 2001, 1444, 1452.]”

(775/B/2009. AB határozat, ABH 2010, 2125, 2128.) Ez azt jelenti, hogy bár *ex gratia* juttatásra senkinek nincs alanyi joga, ha a jogalkotó – mérlegelés alapján – annak bevezetése mellett dönt, a jogosulti kör, a juttatás mértéke és egyéb feltételei nem határozhatók meg önkényes módon.

- [33] 3.3. A Tv. esetében nem jogi igényeket szabályozó, hanem a devizahitelesekkel segítő intézkedésről van szó, kötelező szerződésmódosítás előírásáról, melyhez azonban a végtörlesztés esetében szabályozott kedvezményhez hasonló megoldás mint *ex gratia* juttatás nem társul. Azonban az *ex gratia* juttatások fent említett jellemzői miatt alapvetően nem is fogalmazható meg a jogalkotó felé a kedvezményes árfolyam megállapítására irányuló alkotmányos elvárás.
- [34] Amennyiben a Tv.-t a végtörlesztés esetével hasonlítjuk össze, akkor a szabályozás nyilvánvalóan hátrányos a forintosítással érintettek számára. Ugyanakkor ez a megkülönböztetés alaptörvény-ellenességet csak abban az esetben okozna, ha 1. a két szabályozás egymással összehasonlítható helyzetben lévő – homogén csoportba tartozó – jogalanyokat érintene, és amennyiben igen, akkor 2. a különbségtétel nem volna igazolható (nem lenne ésszerű, tehát önkényes lenne).
- [35] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint jelen ügyben az első feltétel fennállása sem állapítható meg. A végtörlesztés és a forintosítás részletszabályainak alapján a forintosítás nem jelenti sem a végtörlesztés – korábban is korlátozott időszakra biztosított – lehetőségének újbóli megnyitását, sem pedig az azzal érintett személyi kör utólagos kiterjesztését. A két konstrukció célja azonos ugyan – a fogyasztókat terhelő árfolyamkockázat megszüntetése –, de ezen belül az előírások jelentős eltéréseket mutatnak: egyrészt az érintett szerződések – ennek megfelelően az érintett fogyasztók – köre csak részben, de nem teljesen azonos [vö. régi Hpt. 200/B. § (1)–(2) bekezdés, Tv. 1. §, 10. §, 15. §; a leglényegesebb eltérés az, hogy a végtörlesztés a devizaalapú kölcsönszerződések biztosítékául szolgáló *lakóingatlanok* tehermentesítésének lehetővé tételét szolgálta], továbbá a végtörlesztésre az adós döntése és ennek megfelelően előterjesztett igénybejelentése alapján került sor, míg a forintosítást kötelező jelleggel kell végrehajtani; végezetül a végtörlesztés szabályozásakor a szerződések megszüntetése volt az alapvető jogalkotói cél, a forintosítás esetében viszont a szóban forgó szerződések nem szűnnek meg, hanem módosított formában – mentesítve a feleket az árfolyamváltozásból eredő kockázatoktól – maradnak fenn. A végtörlesztés és a forintosítás között tehát bizonyos hasonlóságok és – a forintra történő átváltás árfolyamán túl egyéb – jelentős különbségek is vannak.

- [36] A jelzett eltérések miatt pedig nem lehet homogén csoportként kezelni a két különböző szabályozás által érintetteket. Az Alaptörvény törvény előtti egyenlőséget előíró szabályából [XV. cikk (1) bekezdés] ezért nem következik, nem vezethető le az, hogy a forintosítás során ugyanazt az árfolyam-kedvezményt kellene biztosítani, mint a végtörlesztés esetében.
- [37] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a Tv. 10. §-át az Alaptörvény XV. cikke alapján támadó alkotmányjogi panaszokat nem találta megalapozottnak, és azokat elutasította.

Budapest, 2015. július 13.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/810/2015.

